ՆՈՐ-ԴԱՐ

№ 117 ՈՒԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ Հ. Յուլիսի 20 1891 Հ. Յուլիսի ՈՒԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ № 117

Տարին 10 բուբլի, վեց ամիսը՝ 6 բուբլի, երեք ամիսը՝ 3 բ. 50 կ.
ամիսը՝ 1 բ., Հատուկ՝ 5 կոպեկ։
Բաժանորդ գրուում են Թիֆլիսում մեծային խմբագրատանը։

Խմբագրութիւնը Թիֆլիս, Ռեդակցիա «Норъ-Даръ» կամ Tiflis. Rédaction «Nor-Dar».

Խմբագրութիւնը բաց է ամեն օր (բացի տօն օրերից) ժամը 9-ից մինչև 2-ը։ Յայտարարութիւնները ընդունուում են ամեն լեզուներով։ Յայտարարութիւնների բաւականի 2 կ., բեկլամների համար կրկնապատիկ

ԹԻՖԼԻՍԻ ՔԱՂԱՔԱՑԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ

Յայտնուած է ի գիտութիւն ընդհանրութեան, որ սոյն յուլիսի 30-ին, ցերեկուայ ժամը 12-ին, քաղաքային տանը աճուրդ է նշանակուած 3 տարի ժամանակով կապալով տալու համար աֆիշների 50 իւներ և նրանց վրայ յայտարարութիւններ կպցնելու իրաւունքը։

Աճուրդին մասնակցել ցանկացողները պայմանագիրը կարող են տեսնել Վարչութեան կանցելեարիայում ամեն օր ցերեկուայ ժամը 8½-ից—12½-ը։

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆ

ՀԱՐԿԱՒՈՐ ԵՆ

«Նոր-Դար»-ի 1886 թ. 1, 2, 4 համարները։

Խմբագրութիւնս խնդրում է նրանց, որոնք այդ համարները ունեն և իրենց պէտք չեն, վաճառեն իրեն։ Այդ համարների փոխանակ կամ փող կըստանան խմբագրութիւնից, կամ մի ամիս «Նոր-Դար»-ի նոր համարները։

Յիշեալ համարները կարելոյն չափ մաքուր պէտք է լինին, և ուղարկելիս, խնդրում ենք, փաթեթն այնպէս շինել, որ պոստի կնիքը չվիժուի լրագրին։

ՊՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Առաջնորդ. —Երդման խընդիրը։
Հեռագիրներ։
Քրոնիկոն. — Լուրեր։ Մահնախօսութիւն։
Քաղաքական. — Քաղաքական լուրեր։
Երեկոյեան հեռագիրներ։
Բանասիրական. — Եկեղեցապատական նիւթեր։
Տեղեկատու։
Յայտարարութիւններ։

Թիֆլիս, 19 յուլիսի, 1891 թ.

ԵՐԴՄԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Դատարանի մէջ տեղի ունեցած մի դէպքի պատճառով երդման խնդիրն այսօր զբաղեցնում է մեր տեղական մամուլին։ Թէ հայը դատարանում իբրև վկայ կանչուած ժամանակ ինչպէս և ինչ լեզուով պիտի երդուի—այդ հանգամանքը մեր մի կարգ հրապարակախօսներին դարձրել է աւանդապահ, ջերմեռանդ, հնութեան, կրօնական կարգերի ու ծեսերի պաշտպան...Այդ մասին շատ բան կարող էինք ասել, բայց տեղը չէ. միայն մեր ուրախութիւնը կարող ենք յայտնել, որ եղածը՝ աւանդականը, կրօնական զգացումներից առաջացած սովորութիւնները դատապարտող, հերքող և ժամանակի պահանջներին զոհող հրապարակախօսներն այսօր պահպանողական են դարձել, մինչև անգամ ապստամբական են կորել՝ ապացուցանելու համար, որ մարդ այն ժամանակ միայն կարող է ճշմարտութիւնը երդումով ասել, երբ նա երդուում է իւր դաւանութեան ծէսով, իւր մայրենի լեզուով, այսինքն այն լեզուով, ինչ լեզուով կատարուում է նրա դաւանութեան ծէսերը և կրօնական արարողութիւնները։

Այս մասին փաստաբանելով մեր մի կարգ հրապարակախօսները, չարաչար սխալմունքների մէջ են ընկնում և առիթ են տալիս ամենաթոյլ ընդդիմախօսին անգամ չախչախելու իրենց և ոչնչացնելու իրեն պաշտպանած գործը։

Չարմանալու բան էլ չէ, որ այն հրապարակախօսները, որոնք ժամանակաւոր կաթողիկոսի խընդիր յարուցին և կաթողիկոսական սրբազնագոյն պաշտօնը աշխարհային պաշտօնների հետ համեմատեցին, որով իրենց գիտութեան չափը ցոյց տուին և չը հասկացան, թէ դա դէմ է ժողովրդի կրօնական զգացումներին—այդ տեսակ հրապարակախօսները երդման խընդրի մէջ նոյն սխալները պիտի կրկնեն և իրենց տկարութիւնը ցոյց տան։

Որ դրանց դատողութիւնը թոյլ է և հաստատ հիմք չունի և մի փոքր փորձուած ընդդիմախօսի քննութեանը չի կարող դիմանալ, կարելի է հենց տեսնել նրանց ասածների վրայ հիմնուելով հետեւեալ դրութիւններից.

ա) Երդումը կրօնական արարողութիւն է. իւրաքանչիւր հաւատացեալ, հետեւաբար հայադաւան հայը այն ժամանակ միայն կարող է երդուած լինել, եթէ այդ կատարուում է հայերէն, և այլն։

բ) Օրէնքի (այսինքն ռուսական քաղաքապետական օրէնսդրութեան) մէջ չը կայ ասուած, որ հայադաւան հայը պարտաւոր է ռուսերէն լեզուով երդուել։

գ) Ռուսիայում չը կայ քաղաքացիական պսակ (շնորհաւորում ենք այդ գիւտի համար), քաղաքացիական մկրտութիւն, երդմնեցումն։

Առաջին դրութիւնը եթէ ընդունելու լինինք, երկրորդ և երրորդ դրութիւնների գոյութեան ժամանակն էլ պէտք է ընդունենք անպայման, որ երդումը կրօնական արարողութիւն է և այնպէս էլ պէտք է մնայ իւր բոլոր հետեւանքներով։

Իսկ երկրորդ և երրորդ դրութիւնները եթէ ընդունենք, այսինքն եթէ ընդունենք, որ օրէնքը պարտաւորեցնում է, հետեւաբար օրէնքը կայ, և կամ քաղաքացիական պսակը օրէնքը ճանաչում է (չէ որ ամեն օր նոր օրէնքներ են դուրս գալիս), այդ դէպքում, կարծում ենք, որ առնուազն ծիծաղելի է ժողովրդի կրօնական զգացմունքներից խօսելը և հոգեբանական և կրօնական հիմքերի վրայ հայերէն լեզուով երդուեցնելու փաստաբանութիւնը։

Այսքանս բաւական համարելով, մենք մի ուրիշ խոշոր սխալի վրայ ենք ուզում մատնացոյց անել, որ այսօր գործում է տեղական մամուլը երդման խնդրի վերաբերութեամբ։

Պէտք է մենք իմանանք, որ երդման խնդրի մէջ հրապարակախօսների, մանաւանդ տկարամիտ հրապարակախօսների ասածներն ու փաստաբանութիւնները ոչինչ նշանակութիւն չունին և չեն էլ կարող ունենալ։ Երդման խնդիրը, որ կապուած է եկեղեցու հետ և այն էլ ազգային եկեղեցու հետ—այդպիսի խնդրում աշխարհական մարդիկ, հրապարակախօսներ չեն։

Չարմանում ենք, որ դրանք ամենագլխաւորը մոռանալով՝ չենք շինելու տեղ աչքն էլ են հանում. երդման խնդիրը վերաբերում է բարձրագոյն հոգևորականութեան՝ Հայաստանեայց առաքելական եկեղեցու Պետին. ահա նրա որոշումը պէտք է իմանալ, կարդալ և այդ յայտնել ի լուր ընդհանրութեան և ոչ թէ փաստաբանութիւն անել և թեթեւ սրտով ամեն բան խառնել։ Կարծում ենք իւրաքանչիւր քրիստոնեայ հայադաւան հայը՝ հասարակ գիւղացի է թէ խմբագիր—հրապարակախօս—պարտաւոր է կրօնական խնդիրներում իւր հոգևոր Պետին լսելու, որովհետև նա է ՛ոմպեթենտ այդ տեսակ խընդիրներում։

Թէ ինչ բան է երդումը հայոց համար և ինչ նշանակութիւն ունի—այդ ասել են և կասեն մեր Հայրապետները։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

«ՆՈՐ-ԴԱՐ»-Ի ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԴՈՐՁԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԴ, 17 յուլիսի.—Երէկ Պետերհոֆի պալատում տուած ճաշին Թագաւոր Կայսրը խմեց հասարակ. նախ. Կարնոյի, Ֆրանսիական նաւատորմղի և մանաւանդ ծովակալ Ժերվէյի նաւախմբի կենացը։ Երաժշտական խումբը նուագեց Ֆրանսիական ազգային հիմնը։

«Новости»-ն լսել է, որ պետական խորհրդի աշնանային նըստաշրջանի բացուելովն առաջին հերթում կը քննուեն հանքային բանուորների դրութիւնը կարգի դնելու և հանքային վարչութեանն հանքարդիւնաբերողների և նրանց բանուորների յարաբերութիւնները

Ղևտ. ԺԸ 10. ե. 1. հայրն՝ փեսացու.
2. որդին կամ դուստրը.
3. սոցա աղջիկը՝ հարց.
երեքճիւղեան չհաս է.

Ղևտ. ԺԸ 11. Զ. 1. որդին՝ փեսացու.
2. հայրն.
3. կինն, խորդ մայր.
4. դուստր սորա՝ հարս.
չորեքճիւղեան՝ չհաս է.

Ղևտ. ԺԸ 12. է. որդին՝ փեսացու.
հայր սորա՝
քոյր սորա՝ հարսնացու.
երեքճիւղեան՝ չհաս է.

Ղևտ. ԺԸ 13. Ը. մօրաքոյր՝ երեքճիւղեան՝ չհաս է.

Ղևտ. ԺԸ. 14. Թ. 1. որդին՝ փեսացու՝
2. հայր սորա.
3. եղբայր սորա.
4. կին սորա՝ հարսնացու.
չորեքճիւղեան՝ չհաս է.

Ղևտ. ԺԸ 15. Ժ. 1. հայրն փեսացու.
2. որդի սո՛ւ (մեռեալ)
3. կին սորա՝ հարսնացու.
երեքճիւղեան՝ չհաս է.
« » » ԺԱ. 1. հայրն՝ փեսացու.
2. որդի սորա՝
3. կին սորա.
4. դուստր սորա՝ հարս
չորեքճիւղեան՝ չհաս է.

ԺԲ. 1. հայրն՝ փեսացու.
2. որդի սորա.
3. կին՝ սորա.
4. դուստր սորա.
5. դուստր սորա՝ հարսն.
հինգճիւղեան՝ չհաս է.

Ղևտ. ԺԸ. 16 ԺԳ. 1. եղբայր՝ փեսաց.
2. եղբայր սորա.
3. կին սորա. հարսնացու.
երեքճիւղեան՝ չհաս է.

Ղևտ. ԺԸ. 17. ԺԴ. 1. մարդ փեսացու.
2. կին սորա.
3. դուստր սորա՝ հարս.
երեքճիւղեան՝ չհաս է.
« » ԺԵ. 1. մարդ փեսացու.
2. կին իւր.
3. որդի կամ դուստր նորա.
4. դուստր սոցա՝ հարսնացու.
չորեքճիւղեան՝ չհաս է.

Ղևտ. ԺԸ. 18. ԺԶ. 1. ոմն՝ փեսացու.
2. կին սորա.
3. քոյր սորա. հարսնացու.
երեքճիւղեան՝ չհաս է.

Եթէ սրա վրայ աւելացնենք Ղևտական. գրոց Ի 14-դի մէջ յիշուածը, կը տեսնենք, որ հին կտակարանի ազգապղծութիւն և ամբարշտութիւն համարուած ամուսնական չհաւները այս տասն աստիճաններն են, որոնց մէջ ա-

---

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԵԿԵՂԵՑԱԳԻՏԱԿԱՆ ՆՇՄԱՐՆԵՐ*)

«ԱՄՈՒՍՆԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ» Արխամակէա եպիսկոպոսի Սեդրակեան, Մոսկուա 1891.

Աչտիշատայ ժողովից չատ չէ անցնում, վրայ է հասնում V-րդ դարի ազգային դպրութեան այն պանծալի շրջանը, որի անխտիր պակն ու փառքը յատկացաւ Ս. Գրոց թագուհի թարգմանութեանը։

Հոգեղէն թարգմանիչները՝ Սահակ, Մեսրոպ՝ Ղևտական գրքի նախադրութեան մէջ՝ օրէնքի ԾԶ—ԾԹ պարբերութիւնները ամփոփում են կանոնական ձևով. Սրանց բովանդակութիւնը, ինչպէս արդէն տեսանք՝ չը հասութեան տեսակները «Սրից կոմանց ազգակցութեան, ի վեր և ի խոնարհ և չատ ի կողմն», որ աստուածային չատուկ պատուիրանաւ նուիրագործուած էին։

Այդ դպրութեան շրջանի մէջ, 447 թ. Յովսէփ կաթողիկոսի նախագահութեամբ գումարուում է Շահապիվանի ժողովը, որի կանոնադրութեան ԺԳ կանոնը ո-

*) Տես «Նոր-Դար» № 116.

րոշում է չհաստութեան խնդրի լուծման եղանակը ձիւղահաւաբ պաչէրով, կամ ինչպէս Գէոչ Մխիթարն ասում է՝ Զի չայտ արասցէ ամենայն ընտանութեան ծնողօք բաժանել.

Հ. Բաստամեանցը չատ հմուտ կերպով նայում է այս կանոնի վրայ, որպէս եկեղեցական օրէնսդրութեան մի նչանաւոր իրողութեան վրայ, իրաւամբ նկատելով՝ թէ մինչդեռ ընդհանուր եկեղեցին չ՚ունէր մինչև վերջերս դարը մի որոշ կանոն չհաստութեան մասին, մեր եկեղեցին այդ անում է V-րդ դարի կէսին. (Փորձ. IV 81. եր. 58). Սակայն չնայելով մեր բոլոր չարդանքին դէպի վաստակաւոր իրաւաբան վարդապետի անժուժաց յիշատակը՝ տալիս թէ կարող ենք հիմնաւոր համարել նրա այն ենթադրութիւնը, իբր թէ այդ կանոնը իսթադրուած է հռոմէական օրէնքի օրինակով. Պատահական դիտակարը այս ենթադրութիւնը հետացրել է այն իրողութիւնից, որ Շահապիվանի ժողովի նախագահը և հայրերից ոմանք՝—Յովսէփ կաթողիկոսը, Եղիշէն, Եզնիկը և այլն՝ Սահակի և Մեսրոպի կողմից ուսումնասիրութեան համար Եւրոպա ուղարկուած աչակերտներից էին. Այս ենթադրութիւնը ընդունելով՝ այն ժամանակ Ղևտական գրոց նախադրութեան ԾԶ պարբերութիւնը մեզ համար մի առեղծուած պիտի մնայ. Բայց դա առեղծուած չէ, այլ պարզ ճշմարտութիւն եւ արդարև Շահապիվանի ԺԳ կանոնը պարզապէս Ս. Գրոց օրէնսդրութեան պատկերն ունի և եթէ ճիւղահաւարի վերածենք, պարզապէս կերևի նոյնութիւնը։

Որպէս զի աւելի պարզ երևայ, որ Հայաստանեայց եկեղեցին IV—V դարերում չհաստութեան աստիճանները սահմանած է Աստուածաչունչ օրէնքների համաձայն, դնենք այստեղ Ս. Գրոց նեռելի սահմանած ճիւղադրութիւնը և ընդ նմին Շահապիվանի օրէնսդրութեան ճիւղահաւարը՝

Ղևտ. ԺԸ 7. Ա. 1. Որդին՝ փեսացու.
2. Մայրն՝ հարսնացու.
երկճիւղեան՝ չհաս է.

Բ. 1. հայրն փեսացու.
2. դուստրն հարսնացու.
նոյնպէս երկճիւղեան՝ չհաս է.

Ղևտ. ԺԸ 8. Գ. 1. որդին՝ փեսացու.
2. հայրն (վախճանեալ)
3. կին հօրն, մորս՝ հարս.
երեքճիւղեան չհաս է.

Ղևտ. ԺԸ 9. Դ. 1. եղբայր՝ փեսացու.
2. քոյր՝ հասնացու.
երեքճիւղեան՝ չհաս է.

ՕՄՆԿ.— Երէկ կէս գիշերին Ս. Աստուածածնայ եկեղեցւոյ մէջ տեղի ունեցաւ Ս. Ամուսնութեան պսակը Ս. Աստուածածնայ եկեղեցւոյ հոգաբարձութեան անդամ Ս. Ղազարեանի եւ Ս. Ղազարեանի դստեր Ս. Ղազարեանի։ Պսակադրութիւնը կատարեց Ս. Աստուածածնայ եկեղեցւոյ հոգեւոր հովիւ Տ. Գրիգոր քհնյ. Ղազարեան։ Պսակի ներկայ էին Ս. Աստուածածնայ եկեղեցւոյ հոգաբարձութեան անդամներ եւ մեծ թիւով հրաւիրեալներ։ Պսակի ներկայ էին նաեւ Ս. Աստուածածնայ եկեղեցւոյ հոգաբարձութեան անդամներ եւ մեծ թիւով հրաւիրեալներ։ Պսակի ներկայ էին նաեւ Ս. Աստուածածնայ եկեղեցւոյ հոգաբարձութեան անդամներ եւ մեծ թիւով հրաւիրեալներ։

ՊՈՒՅԼ.— Հոկտեմբեր 17

Ս. Աստուածածնայ եկեղեցւոյ հոգաբարձութեան անդամ Ս. Ղազարեանի եւ Ս. Ղազարեանի դստեր Ս. Ղազարեանի

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ատրկութեան. դատապարտեալների մէջ կան նոյն իսկ ստիկանութեան գործակալներ. Կարճուց փախած հրէաները քիչ-քիչ վերադառնում են.

—Ռուսիայի ներքին գործերի մինիստրը զինուորական մինիստրի խորհրդածութեամբ մի օրինագիծ է պատրաստել, որով օտարահպատակներին բացարձակ արգելում է բնակութիւն հաստատել Ռուսիայի սահմանագլխի գաւառներում. Կիևի և Կովնոյի նահանգներում ժանտանդ, որտեղ սահմանակից են Աւստրիային և Գերմանիային, օտարազգիների ոչ թէ միայն վերջնական բնակութիւն հաստատելն, այլև կալուած գնել կամ առժամանակեայ բնակուն անգամ արգելում է.

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ ԵՐԹԵԻԵԿՈՒԹԻՒՆ

I Անդրկովկասեան երկաթուղի

Գնացքը Թիֆլիս գալիս է

Բաթումից, պոստ.	11 ժ.	8ր. եր.
Բագուից, «	7 ժ.	40 ր. առ.
Բաթումից, մար. ապ.	8 ժ.	— ր. առ.
Դանեմակից, «	8 ժ.	20 ր. լր.

Գնացքը Թիֆլիսից գնում է

Բաթում, պոստային.	8 ժ.	40 ր. առ.
Բագու, »	12 ժ.	8 ր. գիշ.
Բաթում, մար. ապ. գն.	3 ժ.	10 ր. ց.
Դանեմակ, «	ժ.	45 ր. առ.

II Անդրկասպեան երկաթուղի

Ուզուն-Ադայից գնում է 6 ժ. 40 ր. եր.
Ուզուն-Ադա գալիս է 7 ժ. 48 ր. առ.
Ուզուն-Ադայից գնացքը գնում է և գալիս երեքշաբթի և չորեքշաբթի օրերը.
Սամարղանդ գնացքը գալիս է և գնում է ուրբաթ և երեքշաբթի օրերը.

I Բօստով-Վլադիկաւկազի երկաթ.

Վլադիկաւկազից գնում է 9 ժ. 30 ր. առ.
Բոստով գալիս է 8 ժ. 48 ր. առ.
Բոստովից գնում է 7 ժ. 28 ր. ցե

ՊՈՍՏԱՅԻՆ ԵՐԹԵԻԵԿՈՒԹԻՒՆ ԹԻՖԼԻՍԻ ԵՒ ՎԼԱԴԻԿԱՒԿԱԶԻ ՄԻՋԵՒ

Թիֆլիս ց գնում է Վլադիկաւկազ

Ա. Հինգշոգու տեղ ունեցող կառք (կարէտա) առաւօտեան ժամը 9-ին, գիշերում է Մլէթում և միւս օրը երեկոեան ժամ 8-ին հասնում Վլադիկաւկազ.

Բ. Վեց հոգու տեղ ունեցող (օմնիբուս) երեկոյեան ժամը 3-ին և առանց ճանապարհին դիւղերում միւս օրը երեկոյեան ժամը 7-ին հասնում Վլադիկաւկազ.

Վլադիկաւկազից Թիֆ. գալիս է.

Ա. Հինգ հոգու տեղ ունեցող կառքը (կարէտա) առաւօտեան ժամը 9-ին և գիշերով Մլէթ կայարանում, միւս օրը երեկոյեան ժամը 8-ին հասնում է Թիֆլիս.

Բ. Վեց հոգու տեղ ունեցող կառքը (օմնիբուս) երեկոյեան ժամը 3-ին և առանց ճանապարհին դիւղերում միւս օրը երեկոյեան ժամը 7-ին հասնում է Թիֆլիս.

ՆԱԻԱՅԻՆ ԵՐԹԵԻԵԿՈՒԹԻՒՆ

Ի Սև ծովի վրայ

Բաթումից գնում են՝

Հինգշաբթի՝ երեկոյեան 4 ժամին ուղղ գծով, Նովոռոսսիյսկ և Սուխում.

Ենթաթ՝ երեկոյեան 8 ժամին, ուղիղ գծով, բոլոր նաւահանգիստներով.

Երեքշաբթի՝ երեկոյեան 7 ժ. արտաքսմանեան նաւահանգիստներ. Կ. Պոլիս.

Բաթում գալիս են.

Երեքշաբթի՝ կէս օրին մօտ. 0 դեռասից, ուղիղ գծով.

Ուրբաթ՝ առաւօտեան Սուխումից ուղիղ գծով. Կեղի և Նովոռոսիյսկի վրայով.

Կիրակի՝ առաւօտեան Կ Պոլսից Փոթիից Բաթում գնում են

Հինգշաբթի՝ առաւօտեան ժ. 9-ին.

Ենթաթ՝ առաւօտեան ժ. 9-ին.

Երեքշաբթի՝ երեկոյեան.

Փոթիից Բաթում գալիս են՝

Ուրբաթ և կիրակի կէս օրից յետոյ ժ 2 ի մօտերքը.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՎԼԱԴԻԿԱՒԿԱԶԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ ԴՊՐՈՑՆԵՐՆԻՆ

Հարկաւոր է մի ուսուցիչ ռուսաց լեզուի, թուաբանութեան և ծագրութեան համար. ցանկացողները պայմանների համար թող դիմեն «Նոր-Դար»-ի խմբագրութեանը.

(182) 3—1

Խմբագիր-Հրատարակիչ՝
ՍՊԱՆԴԱՐ ՍՊԱՆԴԱՐԵԱՆ

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

1887 թուին ուսուցիչ պ. Երուանդ Լալայեանը ուղարկել էր ինձ մի բաժնեթղթի Շիլլերի «Ենդ ու սէր» գրքի համար, խնդրելով, որ բաժանորդներ ճարեմ. Հաւաքեցի 27 բաժնեգին՝ 8 րուբլ 10 կ., և ուղարկեցի պարոնին. Այնուհետև պարոնը թէ՛ մատաւոր նամակով ինձ գրեց և թէ լրագրներում յայտարարեց թէ իբր թարգմանած Շիլլերի «Սիրաքարող կրքը» մամուլի տակ է և չուտով լոյս կըտեսնի ու կը ներկայացնեմ իր բենեֆիսին. Բայց անցկացան ամիսներ, գրքի անունը լսեցինք-քաարիներ իրեն չտեսանք. Քանիցս խնդրեցի պ. Լալայեանին, որ մի բացատրութիւն ա յ կամ փողերը ետ ուղարկի, և ազատվենք բաժանորդների կասկածանքներից, բայց մինչև օրս պարոնից պատասխան չստացայ.

Վերջին անգամ խնդրում եմ պարոն Լալայեանին փողերը ետ ուղարկել, որպէս զի ետ բաժանեմ տէրերին. Գրքերի բաժենգրութիւնը մի դարդ է դարձել ինձ համար.

Գանձակ Մ. Խաչումեան

1—1

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ ԵՐԹԵԻԵԿՈՒԹԻՒՆ

Գնացքը Թիֆլիս գալիս է

Բաթումից, պոստ.	11 ժ.	8ր. եր.
Բագուից, «	7 ժ.	40 ր. առ.
Բաթումից, մար. ապ.	8 ժ.	— ր. առ.
Դանեմակից, «	8 ժ.	20 ր. լր.

Գնացքը Թիֆլիսից գնում է

Բաթում, պոստային.	8 ժ.	40 ր. առ.
Բագու, »	12 ժ.	8 ր. գիշ.
Բաթում, մար. ապ. գն.	3 ժ.	10 ր. ց.
Դանեմակ, «	ժ.	45 ր. առ.

II Անդրկասպեան երկաթուղի

Ուզուն-Ադայից գնում է 6 ժ. 40 ր. եր.
Ուզուն-Ադա գալիս է 7 ժ. 48 ր. առ.
Ուզուն-Ադայից գնացքը գնում է և գալիս երեքշաբթի և չորեքշաբթի օրերը.
Սամարղանդ գնացքը գալիս է և գնում է ուրբաթ և երեքշաբթի օրերը.

I Բօստով-Վլադիկաւկազի երկաթ.

Վլադիկաւկազից գնում է 9 ժ. 30 ր. առ.
Բոստով գալիս է 8 ժ. 48 ր. առ.
Բոստովից գնում է 7 ժ. 28 ր. ցե

ՊՈՍՏԱՅԻՆ ԵՐԹԵԻԵԿՈՒԹԻՒՆ ԹԻՖԼԻՍԻ ԵՒ ՎԼԱԴԻԿԱՒԿԱԶԻ ՄԻՋԵՒ

Թիֆլիս ց գնում է Վլադիկաւկազ

Ա. Հինգշոգու տեղ ունեցող կառք (կարէտա) առաւօտեան ժամը 9-ին, գիշերում է Մլէթում և միւս օրը երեկոեան ժամ 8-ին հասնում Վլադիկաւկազ.

Բ. Վեց հոգու տեղ ունեցող (օմնիբուս) երեկոյեան ժամը 3-ին և առանց ճանապարհին դիւղերում միւս օրը երեկոյեան ժամը 7-ին հասնում Վլադիկաւկազ.

Վլադիկաւկազից Թիֆ. գալիս է.

Ա. Հինգ հոգու տեղ ունեցող կառքը (կարէտա) առաւօտեան ժամը 9-ին և գիշերով Մլէթ կայարանում, միւս օրը երեկոյեան ժամը 8-ին հասնում է Թիֆլիս.

Բ. Վեց հոգու տեղ ունեցող կառքը (օմնիբուս) երեկոյեան ժամը 3-ին և առանց ճանապարհին դիւղերում միւս օրը երեկոյեան ժամը 7-ին հասնում է Թիֆլիս.

ՆԱԻԱՅԻՆ ԵՐԹԵԻԵԿՈՒԹԻՒՆ

Ի Սև ծովի վրայ

Բաթումից գնում են՝

Հինգշաբթի՝ երեկոյեան 4 ժամին ուղղ գծով, Նովոռոսսիյսկ և Սուխում.

Ենթաթ՝ երեկոյեան 8 ժամին, ուղիղ գծով, բոլոր նաւահանգիստներով.

Երեքշաբթի՝ երեկոյեան 7 ժ. արտաքսմանեան նաւահանգիստներ. Կ. Պոլիս.

Բաթում գալիս են.

Երեքշաբթի՝ կէս օրին մօտ. 0 դեռասից, ուղիղ գծով.

Ուրբաթ՝ առաւօտեան Սուխումից ուղիղ գծով. Կեղի և Նովոռոսիյսկի վրայով.

Կիրակի՝ առաւօտեան Կ Պոլսից Փոթիից Բաթում գնում են

Հինգշաբթի՝ առաւօտեան ժ. 9-ին.

Ենթաթ՝ առաւօտեան ժ. 9-ին.

Երեքշաբթի՝ երեկոյեան.

Փոթիից Բաթում գալիս են՝

Ուրբաթ և կիրակի կէս օրից յետոյ ժ 2 ի մօտերքը.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՎԼԱԴԻԿԱՒԿԱԶԻ ԵՐԿԱՍԵՌ ԴՊՐՈՑՆԵՐՆԻՆ

Հարկաւոր է մի ուսուցիչ ռուսաց լեզուի, թուաբանութեան և ծագրութեան համար. ցանկացողները պայմանների համար թող դիմեն «Նոր-Դար»-ի խմբագրութեանը.

(182) 3—1

Խմբագիր-Հրատարակիչ՝
ՍՊԱՆԴԱՐ ՍՊԱՆԴԱՐԵԱՆ

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

1887 թուին ուսուցիչ պ. Երուանդ Լալայեանը ուղարկել էր ինձ մի բաժնեթղթի Շիլլերի «Ենդ ու սէր» գրքի համար, խնդրելով, որ բաժանորդներ ճարեմ. Հաւաքեցի 27 բաժնեգին՝ 8 րուբլ 10 կ., և ուղարկեցի պարոնին. Այնուհետև պարոնը թէ՛ մատաւոր նամակով ինձ գրեց և թէ լրագրներում յայտարարեց թէ իբր թարգմանած Շիլլերի «Սիրաքարող կրքը» մամուլի տակ է և չուտով լոյս կըտեսնի ու կը ներկայացնեմ իր բենեֆիսին. Բայց անցկացան ամիսներ, գրքի անունը լսեցինք-քաարիներ իրեն չտեսանք. Քանիցս խնդրեցի պ. Լալայեանին, որ մի բացատրութիւն ա յ կամ փողերը ետ ուղարկի, և ազատվենք բաժանորդների կասկածանքներից, բայց մինչև օրս պարոնից պատասխան չստացայ.

Վերջին անգամ խնդրում եմ պարոն Լալայեանին փողերը ետ ուղարկել, որպէս զի ետ բաժանեմ տէրերին. Գրքերի բաժենգրութիւնը մի դարդ է դարձել ինձ համար.

Գանձակ Մ. Խաչումեան

1—1

ԳԻՐՔ գիւղից (Շամախու թեմ) դպրոցական գրադարանին բազուից ուղարկել է սափրիչ պ. Ներսէս Բաղդասարեանցը 47 հատ գիրք, ժողոված հետևեալ պարոններից՝ որոնց յայտնում ենք մեր խորին շնորհակալութիւնը, Սողոմոն Մըխայէլեանցից՝ հանգուցեալ եղբօր յիշատակին 16, Հայկ Ադամեանցից 5, Սերգէյ Աբէլեանցից 8, Զաւադ Ղազիեանցից 8, Ներսէս Բաղդասարեանցից 10 հատ գրքեր. այժմ գրադարանը ունի 700-ից աւելի գրքեր.

Գիրք գիւղից ուսումնարանի հոգաբարձու Աւանէս Ղահրամանեանց.

(դր.) 1—1

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ԿՈՆԵԱԿ ԵՒ ՌՈՄ

Բարձր որակութեան կարելի է ստանալ ԶԱՓԱԻՈՐ ԳՆԵՐՈՎ արտասահմանի խմիչքների պահեստում, Բանկի թատրոնի տակ բակում. Նոյն տեղում գտնւում է շամպանեան գինի Լ. Ռեգերերի և Ե. Կլիկոյի. Նոյնպէս և ռուսական ոչ թանկ լաւ շամպանեան գինի.

(183) 2—1.

ԲԺ. Ի. Բ. ՏԵԼԵԱՖՈՒՆԻ

ՉՐԱԲՈՒԺԱՐԱՆ

Ամեն օր զանազան տաքութեան դուշեր

Հիւանդների ընդունելութիւնը առաւօտեան ժամը 8—10-ը. Մէքայէլեան փողոց, տ. № 84, հարցնել բժ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆՑԻՆ.

(169) 20—17

КАКАО
БЕЗЪ МАСЛА
ВЫСШАГО КАЧЕСТВА
МИНУТНОЕ
ПРИГОТОВЛЕНІЕ
ФАБРИКИ
С. СІУ и К°
36—24

CRÈME SIMON
(ԿՐԵՄ ՍԻՄՈՆ)

ամենալաւ հոտաւէտ արտադրութիւն, չի փչանում և գործ է ածումից թրթռը փախ կացնելու համար.
ՍՊԻՏԱԿԱԴԵՂ. SIMON և ՕՇԱՌ à la CRÈME SIMON անունն միմիայն հոտը և լրացնում են նրա ներդործութիւնը.
J. SIMON
36, rue de Provence, Парижъ
Հաստատ ծախւում է վարսաւէրների և արդուզարդավաճառների մօտ և գլխաւորում.
(М.) 14—14

ՇՈՒՏՈՎ ԼՈՑԵ ԿՏԵՍՆԻ ՆՈՒԻԷՐ

ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՆԵՐԻՆ

Վերնագրով ֆոտոգրաֆիէր Գրէյֆն, կազմուած է (թուման) վրայ 10 րուբ. մինչև 100,000 րուբ. 1 կօրից մինչև 360 օր, 3-ից մինչև 10 տոկոս, գինն է 25 կոպէկ, ցանկացողները կարող են դիմել Շուշի Մէքայէլ Գանջեցեանցին.

5—4

BATEAUX A VAPEUR FRANÇAIS APAQUET ET Cie.

ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ՆԱՒԱԳՆԱՑՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ն. ՊԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Ուղիղ և կանոնաւոր նաւագնացութիւն Մարսէլից Բաթում երկու շաբաթը մի անգամ չորեքշաբթի օրերը. սկսած չորեքշաբթի, յունուարի 21-ից և Բաթումից Մարսէլ, մտնելով Տրապիզոն, Սամսոն, Կ. Պոլիս.

ԲԱԹՈՒՄԻՑ ԳՆՈՒՄ ԵՆ

Շաբաթ.	17/29 յուլիսի	չոգենաւ	«Սիրկասի»	կապիտան	Բօչէ.
»	31/12 յուլիսի	օգոստոսի	» «Անատոլիա»	»	Գարրիգ
»	14/26 յուլ'սի	օգոստոսի	» «Մինգրելի»	»	Ժիրարէն
»	28/9 օգոստոսի	սեպտեմ.	» «Սիրկասի»	»	Բօչէ

և ապրիլէս երկու շաբաթը մի անգամ, չորեքշաբթի օրերը, ժամը 4-ին կէսօրուայ.

Բաթումից Պարիզ ուղիղ հաղորդակցութեան տոմսակները սովորական գնից զիջումով.

Տեղեկութիւնների և բեռների համար ճանապարհորդները թող բարեհաճեն դիմել ընկերութեան գործակալներին—Բաթումում ԳԱՐԱՆԻՈՆԻՆ, Նաքերեժնայա, Թիֆլիսում՝ պ. Վիկտոր դ'Աբնօնի, Մէյի փողոց, գեներ, Տէր Ատուածատուրեանի նախկին տունն.

Բագուում՝ պ. Սամուէլ Դիլդարեանցին, Կուլիբեակինսկաեայ հրապարակում. Նովորոսսիյսկում՝ պ. Լուի Բենօյին.

(95) 10—6

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐ

Երկու սեռի անձանց համար

ՏԱՄՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Առևտրական Կուրսերի նպատակն է՝ մասնագիտական առևտրական կրթութիւն տալ երկու սեռի անձանց և պատրաստել գործնական ճանապարհով հմուտ հաշուապահներ. Աւարտողներն ստանում են ատեստատներ.

Աւանդելի առարկաները սրանք են՝ 1) Առևտրական Տնտեսութիւն, 2) Առևտրական Թուաբանութիւն, 3) Հաշուապահութիւն (պարզ, կրկնակի և բանկային), 4) Թուաբանութիւն համբիչի վրայ, 5 Առևտրական թղթակցութիւն, 6) Առևտրական և մուրհակի կանոնագրութիւն, և 7) գեղագրութիւն.

Ուսումն սկսուելու է սեպտեմբերի 16-ից. Ընդունելութիւնները սեպտեմբերից 2-ից ամենայն օր երեկոյեան 4-ից մինչև 8 ժամը, կուրսեր հիմնողի բնակարանում՝ Սօլօլակում Նագորնայա փողոցի վրայ, Ալեքսանդր Փրիդոնովի տանը № 9, գեղատան դիմաց. Ծրագիրն ու կանոնները կարելի է ստանալ ԶՐԻԱՊԵՍ եղբ. Ծովհաննովների բանկային գրասենեակում և կուրսեր հիմնողի բնակարանում. Օտարաքաղաքացիները դիմում են կուրսերի հիմնողին.—въ Тифлисѣ. С. Н. Мануэльянцу

(182) 25—7

Ա. ՌԱԼԼԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ՄՈ ՍԿՈՒԱՑՈՒՄ

ԱՐԲՈՒՆԻ ՄԱՏԱԿԱՐԱՐՆԵՐ.

Ա. ՌԱԼԼԷ ԵՒ ԸՆԿ.

գործարանում յատկապէս պատրաստուող և հրնարաւած

ԹԱԻՇԵԱՅ ՊՈՒԴՐ

ԳԼԻՑԵՐԻՆԻ ՆԱՎԿԱՀԱՍ ՍԱՊՈՆ

ԶՈՒԻ ՍԱՊՈՆ

Ծաղիկների վրայ գոած Օ-դ-ը-կոլոն

վաճառւում են Ռուսաց կայսրութեան բոլոր քաղաքներում. Պրէյս-կուրանտն ուղարկւում է ձրի.

(М.) 5—2.

Дозволено цензурою. Тифлисъ, 19 го Іюля 1891 г. Տպարան Կաւկազ լրագրի գրասենեակի Типографія конторы газеты Кавказъ, Гол. пр, д. Читахова